

156. ว่าด้วยเรื่องวันเปลี่ยน ปีนักษัตร

(22 กรกฎาคม 2559)

โดย ชรรมาธิปติ

ว่าด้วยเรื่องวันเปลี่ยน ปีนักษัตร

เรื่อง “ปีนักษัตร” นี้ ผมกะว่าจะเขียนนานแล้ว แต่เนื่องจากคิวของผู้ต้องการให้ผมพยากรณ์ดวงชะตาเข้ามาไม่ขาดสาย ก็เลยยังไม่มีโอกาส

จนกระทั่งคิวของผู้รอการพยากรณ์ดวงชะตาหมดพอดี จึงขอนำเรื่องนี้มานำเสนอให้อ่านกัน

สืบเนื่องมาแต่ที่คุณที่สุดจิตต์ วงศ์เทศ ที่เคารพของผม ซึ่งเป็นนักวิชาการอิสระ ได้เขียนบทความไว้ในหนังสือพิมพ์มติชนเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2559 เกี่ยวกับเรื่องการกำหนดนับปีนักษัตรของไทย ดังนี้

(คุณที่สุดจิตต์ วงศ์เทศ)

“ปีวอก(ปีลิง) เริ่มแล้วตั้งแต่เดือนอ้าย (เดือน 1) เมื่อหลังลอยกระทงปีที่แล้ว พ.ศ.2558 ถือเป็นสิ้นปีมะแม(แพะ) เพราะปีนักษัตรเปลี่ยนตอนเดือนอ้าย (ราวพฤศจิกายน – ธันวาคม)ของทุกปี เนื่องจากเป็นปีใหม่สุววรรณภูมิ ในอุษาคเนย์ ซึ่งมีไทยอยู่ด้วย

ส่วนสงกรานต์(เมษายน)เป็นปีใหม่แขก(อินเดีย) ไม่ไทย แต่ถูกตีขลุมเป็นปีใหม่ไทย

ที่ต้องเขียนเรื่องนี้ซ้ำอีก เพราะนั่งหนาวเช้าตรู่หลัง 06.00 น. วันพุธที่ 27 มกราคม 2559 ได้ยินพิธีกรโทรทัศน์รายงานข่าวมาไกลๆ ฟังไม่ค่อยถนัด ว่ายังเป็นปีมะแม (แพะ) จะเป็นปีวอก (ลิง)ตอนเมษายน หมายถึงช่วงสงกรานต์

นี่เป็นปัญหาในระบบการศึกษาไทย ที่ชอบอ้างวัฒนธรรมไทย และ ความเป็นไทย เหนือกว่า วัฒนธรรมอื่น และความเป็นอื่น แต่ไม่รู้จักตัวเอง

MATICHON ONLINE

มติชนออนไลน์

วันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2559

ข่าวในพระราชสำนัก การเมือง เศรษฐกิจ ต่างประเทศ ในประเทศ ศิลปวัฒนธรรม ไลฟ์สไตล์ บันเทิง กีฬา มติ

f Facebook

Twitter

G+ Google+

in LinkedIn

ปีวอก (ลิง) เริ่มแล้วตั้งแต่เดือนอ้าย (เดือน 1) เมื่อหลังลอยกระทงปีที่แล้ว พ.ศ. 2558 ถือเป็นสิ้นปีมะแม (แพะ) เพราะปีนี้เกษตรกรเปลี่ยนตอนเดือนอ้าย (ราวพฤศจิกายน-ธันวาคม) ของทุกปี เนื่องจากเป็นปีใหม่สุวรรณภูมิในอุษาคเนย์ ซึ่งมีไทยอยู่ด้วย

ส่วนสงกรานต์ (เมษายน) เป็นปีใหม่แขก (อินเดีย) ไม่ใช่ไทย แต่ถูกตีขลุมเป็นปีใหม่ไทย ที่ต้องเขียนเรื่องนี้ซ้ำอีก เพราะนั่งหนาวเข้าตรุษหลัง 06.00 น. วันพุธที่ 27 มกราคม 2559 ได้ยื่นพิธีกรโทรทัศน์รายงานข่าวมาไกลๆ ฟังไม่ค่อยถนัด ว่ายังเป็นมะแม (แพะ) จะเป็นปีวอก (ลิง) ตอนเมษายน หมายถึงช่วงสงกรานต์ นี่เป็นปัญหาการศึกษาไทย ที่ชอบอ้างวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทย เหนือกว่าวัฒนธรรมอื่นและความเป็นอื่น แต่ไม่รู้จักตัวเอง

เดือนอ้าย แปลว่า เดือนที่หนึ่ง หรือเดือนแรกของ 12 เดือน (ใน 1 ปี) ตามปฏิทินจันทรคติที่ใช้ในสุวรรณภูมิและไทยมาแต่ดั้งเดิม (เมื่อเทียบปฏิทินสากลทางสุริยคติ จะอยู่ราวหลังกลางเดือนพฤศจิกายน ต่อเนื่องถึงเดือนธันวาคม)

หมายถึงเริ่มต้นฤดูกาลใหม่ เริ่มปีนักษัตรใหม่ ตั้งแต่หลังลอยกระทง เดือน 12

ปีนักษัตร ได้แก่ ชวด, ฉลู, ขาล, เกาะ ฯลฯ มีรูปประจำปีเป็นสัตว์ต่างๆ เช่น ชวด หนู, ฉลู วัว, ขาล เสือ, เกาะ กระต่าย ฯลฯ

เป็นวัฒนธรรมจากตะวันออกกลาง เช่น อิหร่าน (เปอร์เซีย) ผ่านไปทางจีน เข้าสู่อุษาคเนย์ ถึงไทย (ปีนักษัตรไม่มีในอินเดีย)

[สงกรานต์ อยู่ในเดือนห้าทางจันทรคติ เป็นช่วงเปลี่ยนราศีตามปฏิทินสุริยคติ จากราศีมีนสู่ราศีเมษ (ถือเป็นมหาสงกรานต์) ไม่เกี่ยวกับปีนักษัตร เพราะไม่เคยมีเทียบสากลเป็นขึ้นปีใหม่ของอินเดีย แต่ไทยและเพื่อนบ้านรับสงกรานต์จากอินเดีย แล้วต่างเหมาเป็นขึ้นปีใหม่ของตน]

(บทความของคุณสุจิตต์ วงษ์เทศ ในหนังสือพิมพ์มติชน)

เดือนอ้าย แปลว่า เดือนที่หนึ่ง หรือเดือนแรกของ 12 เดือน(ใน 1 ปี) ตามปฏิทินจันทรคติที่ใช้กันอยู่ในสุวรรณภูมิ และไทยมาแต่ดั้งเดิม (เมื่อเทียบปฏิทินสากลทางสุริยคติ จะอยู่ราวหลังกลางเดือนพฤศจิกายน ต่อเนื่องถึงเดือนธันวาคม)

หมายถึงเริ่มต้นฤดูกาลใหม่ เริ่มปีนักษัตรใหม่ ตั้งแต่หลังลอยกระทงเดือน 12

ปีนักษัตร ได้แก่ ชวด , ฉลู , ขาล , เกาะ ฯลฯ มีรูปประจำปีเป็นสัตว์ต่างๆ เช่น ชวด หนู , ฉลู วัว , ขาล เสือ ,เกาะ กระต่าย ฯลฯ

เป็นวัฒนธรรมจากตะวันออกกลาง เช่นอิหร่าน (เปอร์เซีย) ผ่านไปทางจีน เข้าสู่อุษาคเนย์ ถึงไทย (ปีนักษัตรไม่มีในอินเดีย)

(สงกรานต์อยู่ในเดือนห้าทางจันทรคติ เป็นช่วงเปลี่ยนราศีตามปฏิทินสุริยคติ จากราศีมีนสู่ราศีเมษ (ถือเป็นมหาสงกรานต์) ไม่เกี่ยวกับปีนักษัตร เพราะไม่เคยมีเทียบสากลเป็นขึ้นปีใหม่ของอินเดีย และไทยและเพื่อนบ้านรับสงกรานต์จากอินเดีย แล้วต่างเหมาเป็นปีใหม่ของตน)”

ทั้งหมดนั้นก็คือบทความที่ คุณสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้เขียนเอาไว้

ผมเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ในแง่ของปฏิทินทั้งสองระบบ และ ความเชื่อในเรื่องปีนักษัตร ที่ใกล้ชิดกับคนไทยมาก จึงขอยืมบทความของคุณที่สุจิตต์ มาอ้างอิง ณ.ที่นี้ หวังว่า คุณที่สุจิตต์ คงจะไม่ว่า กระไรนะครับ

ปฏิทินในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็นสองระบบก็คือ ปฏิทินทางสุริยคติ ที่มีพื้นฐานมาจากโลก ตะวันตก และ ปฏิทินทางจันทรคติ ที่ใช้กันในโลกตะวันออกส่วนใหญ่ เช่น ตะวันออกกลาง อินเดีย จีน พม่า ไทย เป็นต้น

ปฏิทินแบบสุริยคติ จะยึดตามการเปลี่ยนแปลงของ ดวงอาทิตย์เป็นหลัก โดยกำหนดว่า โลกหมุน รอบตัวเอง 1 รอบ ใช้เวลา 23 ชั่วโมง 56 นาที 4.091 วินาที จะเห็นว่าไม่ใช่ตัวเลข 24 ชั่วโมงเป๊ะ

นอกจากนี้ โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครบ 1 รอบจะใช้เวลา 365.25636042 วัน ซึ่งจะ กำหนดให้เท่ากับ 1 ปี

ดังนั้น 1 ปีจึงไม่เท่ากับ 365 วันเป๊ะๆ แต่จะเท่ากับ 365 วัน กับเศษหนึ่งส่วนสี่ของวัน ซึ่งเมื่อทบ รวมกันไปครบ 4 ปี ก็จะได้วันใหม่แถมเข้ามาอีก 1 วัน ทำให้เดือนกุมภาพันธ์ทุกๆ 4 ปีมี 29 วัน เรียกว่า ปี อธิกสุรทิน (LEAP YEAR) เพื่อให้สอดคล้องกับทางดาราศาสตร์ และ ฤดูกาล

ในขณะที่การกำหนดวันต่างๆตามปฏิทินทางจันทรคติ จะคิดจากการที่ดวงจันทร์หมุนรอบโลก 1 รอบในเวลา 29.5 วัน แบบที่เรียกว่า ไชโนดิก เดย์ (SYNODIC DAY) ซึ่งจะทำให้เกิดข้างขึ้น(ปूरณมี) และ ข้างแรม(อมาวาสี) อันจะนำไปสู่การกำหนดวันพระ ทั้งวันพระเล็ก(ประมาณขึ้น ๘ ค่ำ และ แรม 8 ค่ำ) และ วันพระใหญ่(ประมาณ ขึ้น 15 ค่ำ และ แรม 15 ค่ำ)

ประเด็นที่ผมเขียนในวันนี้ก็คือ เราจะถือเอาวันใดเป็นวันเปลี่ยนปีนักษัตร ระหว่าง แบบแรกตามที่ คุณที่สุจิตต์ ได้เขียนไว้ข้างต้น อีกแบบก็คือ การกำหนดให้เริ่มต้นปีนักษัตรในวันสงกรานต์ เพื่อว่าเวลา แฉ่งเกิดที่อำเภอจะได้อ้างอิงปีนักษัตรได้อย่างถูกต้อง

และเพื่อให้เกิดความกระจ่าง ผมจึงลองสืบค้นดู ก็ได้พบหนังสือทางราชการจากกรมการปกครอง ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ที่ลงนามโดย นายสุวัฒน์ ตันประวีติ รองอธิบดีรักษาการแทนอธิบดี ที่ชี้แจงเรื่องการกำหนดวันเปลี่ยนปีนักษัตร เอาไว้ดังนี้

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๓๖๑๙

กรมการปกครอง
ถนนรัชฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การนับปฏิทินปีใหม่ไทย

นมัสการ พระอดุลย์ ดิษฐสมบุรณ์

อ้างถึง หนังสือของท่านสอบถามเกี่ยวกับการนับปฏิทินปีใหม่ไทย ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวม ๑๓ แผ่น

ตามที่ท่านเฝ้าหนังสือถึงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (รองศาสตราจารย์ ชีวภัทร์ เสรีรังสรรค์) สอบถามเกี่ยวกับการนับปฏิทินปีใหม่ไทย สรุปว่าคนไทยถือว่าวันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันปีใหม่ และปีจอจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๐ จึงจะเป็นปีกุนโดยถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ แต่กรมการปกครองได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการลงรายการวันเกิดของเด็กเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ สั่งการให้อำเภอและเทศบาลทั่วประเทศถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๓ (อ้าย) เป็นปีใหม่คือปีกุน ซึ่งคนไทยทั่วไปยังถือว่าเป็นปีจอ เพราะปีจอจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ จึงขอสอบถามว่ากรมการปกครองออกระเบียบโดยยึดถืออะไรเป็นหลักอ้างอิงเพื่อจักได้ชี้แจงเหตุผลให้ญาติโยมทราบ นั้น

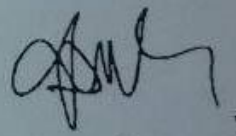
กรมการปกครองขอเรียนว่า สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องการลงรายการวันเดือนปีทางจันทรคติในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ โดยยึดถือตามปฏิทินหลวง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาพระราชทานแก่ผู้ไปลงนามถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ทุกปี และทางราชการใช้ปฏิทินนี้อ้างอิงในการบันทึกข้อมูล เหตุการณ์และกำหนดการต่างๆ เช่น วันสำคัญของชาติ กำหนดการพระราชกรณียกิจ รัฐพิธี ศาสนพิธี รวม ๒๑ หัวข้อ ได้แก่ปีและศักราชต่างๆ วันหยุดราชการประจำปี วันพระราชสมภพของพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ วันประสูติสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น ตัวอย่างตามปฏิทินหลวง พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีมะเมีย ปฏิทินหลวงกำหนดให้วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นวันเปลี่ยนปีนักษัตรจากปีมะเมียเป็นปีมะแม สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นปีจอ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ตรงกับวันอังคารที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ดังนั้นปีนักษัตรจะ

เปลี่ยนจากปีจอเป็นปีกุน ตั้งแต่วันที่ดังกล่าวไปจนถึงวันแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ และจะเปลี่ยนเป็นปีชวดในวันขึ้น ๑ ค่ำเดือน ๑ ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

การกำหนดวันขึ้นปีใหม่ เดิมคนไทยใช้วิธีนับทางจันทรคติและถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปีเป็นวันขึ้นปีใหม่ ดังนั้นในแต่ละปีวันปีใหม่จะไม่ตรงกัน จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๓๒ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ จะตรงกับวันที่ ๑ เมษายน รัชกาลที่ ๕ จึงทรงประกาศกำหนดให้วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๒ ต่อมาได้มีการพิจารณาเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่อีกครั้งหนึ่งเป็นวันที่ ๑ มกราคม โดยกำหนดให้วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๔ เป็นวันขึ้นปีใหม่ตามแบบสากลนิยมจนถึงปัจจุบัน รายละเอียดตามสำเนาเอกสารเกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความเคารพ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัตติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

(หนังสือราชการจากกรมการปกครอง)

“กรมการปกครองขอเรียนว่า สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องการลงรายการวันเดือนปีทางจันทรคติในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามหนังสือที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยยึดถือตามปฏิทินหลวง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาพระราชทานแก่ผู้ที่ไปลงนามถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ทุกปี

.....ปฏิทินหลวงกำหนดให้วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นวันเปลี่ยนปีนักษัตรจากปีมะเมีย เป็นปีมะแม”

นั่นคือหนังสือจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ก็ขอให้เข้าใจตรงกันตามนี้ด้วยว่า ตามปฏิทินหลวง ให้นับเอา วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนหนึ่ง ตามปฏิทินจันทรคติ ว่าเป็นวันแรกของการเปลี่ยนปีนักษัตร

ไม่ใช่วันสงกรานต์

พิธีกรทางโทรทัศน์จะได้เอาข้อมูลนี้ไปประกาศให้ถูกต้องด้วยในปีต่อไป

ขอขอบคุณที่สุจิตต์ วงษ์เทศ เอาไว้ ณ.ที่นี้ด้วย ที่ได้หยิบประเด็นเรื่องนี้มากักัน เพื่อจะได้มี
บรรทัดฐานเดียวกันทั่วประเทศในการนับวันเปลี่ยนปีนักษัตรในปีถัดไป

สัปดาห์หน้า ผมจะพยากรณ์ดวงชะตาตามที่ผ่านมาผ่านผู้อ่านได้เขียนมาถามต่อไป จะเป็นคิวของ คุณ
ป้อมครับ

สวัสดีครับ

(อย่าลืมติดตามอ่าน คอลัมน์ “ชอกซอนตะลอนไป” ที่ผมเขียนอีกคอลัมน์หนึ่งด้วยนะ
ครับ)